Artisans and their practice of construction and decoration of Buddhist monasteries in the low-country of Colonial Ceylon (1750-1900)

J. A. V. N. Jayathilaka

ශ්‍රී ලංකාවේ පහතරට වෙරළබඩ කීරයේ ව්‍යාප්තව පැවති චිත්‍ර සම්ප්‍රදාය දකුණු ගුරුකුලය ලෙස හැඳින්වෙන අතර එය උඩරට ප්‍රදේශයේ පැතිර තිබූ මධ්‍යම මහනුවර ගුරුකුලය සමග සැසඳීමේ දී චිත්‍ර ශිල්පීන්ගේ සමාජ-සංස්කෘතික පසුබිමෙහි සහ නිර්මාණ ක්‍රියාවලියෙහි වෙනස්කම් ගණනාවක් දක්නට ලැබේ. උඩරට සිත්තරුන් සඳහා සම්මතව පැවති කුලක්‍රමය පහතරට දී ඒ අයුරින්ම අනුගමනය නොකිරීම ඉන් එකකි. උඩරට සිත්තරුන් නවන්දන්න කුලයට සීමා වූව ද දකුණු ගුරුකුලයේ දී එම කුලයට අමතරව දුරාව, කරාව, නැකති වැනි කුලවල ශිල්පීන්ට ද සිතුවම්කරණයේ නියැලීමට අවස්ථාව ලැබුණි. උඩරට දී මෙන් සිත්තරුන්ට පැනවුණු දැඩි ශිල්ප ධර්ම පුහුණු සම්ප්‍රදායන් පහතරට දී ක්‍රියාත්මක නොවීම තවත් වැදගත් කරුණකි. මේ නිසා සාම්ප්‍රදායික සම්මත ගෝස්තර රටා මෙතුවට ශිල්පීන්ගේ ස්වාධීන ලක්ෂණ සහ බටහිර ලක්ෂණ දකුණු ගුරුකුලයේ සිතුවම්වලට සුලභ ව එක් වී ඇත. එසේම දකුණු ගුරුකුලයේ සිතුවම් විවිධත්වයෙන් ද යුතු අතර එහි උප ශෛලීන් පහක් පමණ හඳුනාගත හැකි ය. පහතරට දී සිතුවම් නිර්මාණය ක්‍රමයෙන් කොන්ත්‍රාත් ක්‍රමය මත පදනම් වූ ක්‍රියාවලියක් බවට බවට පරිවර්තනයවීම දකුණු ගුරුකුලයේ තවත් වැදගත් ලක්ෂණයකි. පන්සල් චිත්‍ර ඇඳීමට අමතරව දකුණු ගුරුකුලයේ ශිල්පීන් නාට්‍ය පසුතිම් දර්ශන නිර්මාණය, ශ්‍රීධාගාර ලාංඡන ඇඳීම වැනි කටයුතුවල ද නියැලුණුබවට සාධක හමු වේ. දකුණු ගුරුකුලයේ ශිල්පීන් බහුතරයක් ආර්ථික වශයෙන් අස්ථාවර තත්ත්වයක පසුවීම තවත් කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයකි. මධ්‍යම මහනුවර ගුරුකුලයේ සිත්තරුන්ට මෙන් සන්නස්, සිට්ටු, තුඩපත් ආදියෙන් කළ පවරා දීමක් දකුණු ගුරුකුලයේ

© J. A. V. N. Jayathilaka

[illegible] ප්‍රේමරත්න දිසානායක, අනුරුද්ධිකා කුමාරි කුලරත්න, [illegible]

මානව ශාස්ත්‍ර පීඨ සංග්‍රහය, 8 කලාපය, 2008, මානව ශාස්ත්‍ර පීඨය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය